

Бекитемин
Жалал-Абад областынын Базар-Коргон
районундагы Жоомарт Бөкөнбаев
атындагы жатак-гимназия мекемесинин директору
Ибраимов И.Т.

« _____ 202__ -жыл.

Илимий-изилдөөнүн, илимий-техникалык иштердин, (же) натыйжалар жана
(же) илимий-техникалык ишмердүүлүктүн натыйжаларын ишке ашыруу
актысы

Тема: Алыкул Осмоновдун поэмаларын окутуунун технологиялары (орто мектептин мисалында)

1. **Ишке ашыруунун автору** – Байиева Бегайым Абдугапаровна
2. **Илимий-изилдөө, илимий-техникалык жумуштун жана илимий-техникалык ишмердүүлүктүн жыйынтыктары:**

Сабакта мугалимдин сөзү, окуучулардын максаттуу өз ара пикир алышуулары боюнча талдоодо төмөнкү жыйынтык-натыйжалар алынды:

1-натыйжа: Окуучулардын теориялык билими практикалык машыгуулары жогорулады;

2-натыйжа: Мугалимдин мектептеги методикалык чеберчилиги өстү;

3-натыйжа: Диссертант сунуштаган технологиялар туура экендигин көрсөттү;

4-натыйжа: Кыргыз адабияты сабагында окуучулар А.Осмоновдун поэмаларын өздөштүрүү аркылуу акындын поэмалары боюнча билимдерин, билгичтиктерин тереңдетишти.

Сыноонун жыйынтыктарынан улам келип чыккан идеялар төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде колдонулган:

- илимий-методикалык макалаларда;
- конференциялардын материалдарында;
- илимий-методикалык колдонмолордо;
- эксперименттик сыноолордо.

Эксперименттик жыйынтыктын негизинде кыргыз адабияты сабактарында А.Осмоновдун поэмаларын окутууда окуучулардын билим сапаты эксперименталдык класстарда текшерүү класстарына караганда 20-25%га жогорулагандыгын белгилейбиз.

3. Кыскача аннотация:

Жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин 6, 9, 10-класстарында А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, эксперименттик сынактан өткөрүү. Мындай максатты жүзөгө ашыруу үчүн төмөнкүдөй **милдеттердин** чечилишин көздөдүк:

1. Алыкул Осмоновдун поэмаларынын окуу программаларындагы, окуу китептериндеги берилишин тарыхый аспектисин талдоо;

2.Орто мектепте Алыкул Осмоновдун поэмаларын жаңы технологияларды колдонуу менен окутуунун илимий-методикалык өбөлгөлөрүнө анализ жасоо менен аныктоо;

3.Орто мектептерде А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын, методдорун, ыкмаларын жана сабактардын формалары менен типтерин аныктап, практикага сунуш кылуу;

4.Изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

4. Ишке ашыруунун эффективдүүлүгү:

Эксперименталдык-тажрыйбалык иштердин суроолорун менен тапшырмаларын түзүүдө, класстардагы буга тиешеси болгон ар кандай башка иш-чараларга карата мамиле компетенттүүлүктүн үч деңгээлине ылайык жүргүзүлдү, алар *репродуктивдүү*, *продуктивдүү* жана *креативдүү* (*чыгармачылык*) суроо, тапшырмалар болду. Булар, албетте, адабият предметинин *окурмандык*, *баалуулук-дүйнө таанымдык* жана *адабий-чыгармачылык* компетенттүүлүктүн алкагында түзүлдү.

Эксперимент жүргүзүлгөн класстардагы окуучулардын сабактардан кийин ээ болгон билим, билгичтиктери, компетенциялары эмпирикалык байкоо жүргүзүү мезгилине салыштырмалуу бир аз жогору болуп, орто эсепте **61%** ды түздү; ал эми байкоочу класстарда орто эсепте **45%**.

Эксперимент коюлган класстардагы окуучуларынын темаларды өздөштүрүүсү, ээ болгон компетенттүүлүктөрү бир кыйла дурус болуп, мурдагы орто эсеп менен берилген тапшырмалардын канааттандыруу деңгээлде аткарылышы, тактап айтканда, экспериментке чейин **59%** дан, эксперименттен кийин **62%** га өскөндүгү байкалды. Ошентип, эксперименттик жумуштар толук аяктаган окуу жылында берилген тапшырмаларга алынган канааттандыруу эмес жооптор **1,08** эсеге азайды.

Бирок ошол эле мезгилде эксперименталдык тажрыйба иштеринде байкалган одоно бир проблема бар экен: бул жогорку 10-класс болгонуна карабай окуучулардын **64-69%** пайызынын оозеки жана жазуу речинин калыптанбагандыгы болду. Демек, окуучунун оозеки жана жазуу речинин көндүмдөрүн (коммуникативдик компетенцияларын) калыптандыруу милдети дагы эле курч бойдон турат.

Изилдөөгө ылайык, А.Осмоновдун поэмалары боюнча окуучулардын билим деңгээли экспериментке чейин жана эксперименттен кийинки көрсөткүчтөрү:

Эксперименталдык класстар:

Экспериментке чейин төмөнкү, ортоңку, жогорку баллдык шкала менен белгиленгенде 46,6 % (төмөнкү), 38,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген эле. Ал эми эксперименттен кийин 61,2 (төмөнкү), 55,6 % (ортоңку) жана 39,1 % (жогорку) көрсөткүчтү берген.

Байкоочу класстары:

Буларды да төмөнкү, ортоңку жана жогорку баллдык шкала менен белгилегенде экспериментке чейин 34,6 % (төмөнкү), 37,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген болсо, ал эми эксперименттен кийин 61,1 % (төмөнкү), 53,3 % (ортоңку) жана 1,8 % (жогорку) көрсөткүчтү берди.

5. Өткөрүүнүн орду жана убактысы:

Илимий-изилдөө ишибиздин планы боюнча эксперименталдык жумуштун экинчи аныктоочу этабында Жалал-Абад областынын Жоомарт Бөкөнбаев атындагы жатак-гимназия мекемесинин экинчи, үчүнчү чейректерде өткөрүлдү. Аталган мектептин 6а, 9а, 10а-класстары эксперименталдык, 6б, 9б, 10б- класстары байкоочу класс катары тандалган.

6. Ишке ашыруунун формасы: «Сократтын семинары», «үч бөлүктүү күндөлүк», «денгээлдик суроо-тапшырма», «фишбоун», «жеңил жана оор суроолор», «концептуалдык таблицасы», «божомол таблицасы», «төрт сүрөттүн айкалышынан бир тапшырма» ж.б.у.с. ушул сыяктуу стратегия, усул-ыкмалардын негизинде илимий изилдөөбүз ишке ашырылды.

Кыргыз тили жана адабияты мугалими.

Парпиева Нургуль

ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн
технологиялары кафедрасынын башчысы
педагогика илимдеринин доктору, профессор.

Момуналиев С.

Бекитемин
Ош областынын Кара-Суу районундагы
№ 130 Шабы Жумаев атындагы орто
мектептин директору

 Б.К.Кадырбердиева

« 20 » 202 7 -жыл

Илимий- изилдөөнүн, илимий-техникалык иштердин, (же) натыйжалар жана
(же) илимий-техникалык ишмердүүлүктүн натыйжаларын ишке ашыруу

актысы

Тема: Алыкул Осмоновдун поэмаларын окутуунун технологиялары (орто мектептин мисалында)

1. Ишке ашыруунун автору – Байиева Бегайым Абдугапаровна

2. Илимий-изилдөө, илимий-техникалык жумуштун жана илимий-техникалык ишмердүүлүктүн жыйынтыктары:

Сабакта мугалимдин сөзү, окуучулардын максаттуу өз ара пикир алышуулары боюнча талдоодо төмөнкү жыйынтык-натыйжалар алынды:

1-натыйжа: Окуучулардын теориялык билими практикалык машыгуулары жогорулады;

2-натыйжа: Мугалимдин мектептеги методикалык чеберчилиги өстү;

3-натыйжа: Диссертант сунуштаган технологиялар туура экендигин көрсөттү;

4-натыйжа: Кыргыз адабияты сабагында окуучулар А.Осмоновдун поэмаларын өздөштүрүү аркылуу акындын поэмалары боюнча билимдерин, билгичтиктерин тереңдетишти.

Сыноонун жыйынтыктарынан улам келип чыккан идеялар төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде колдонулган:

- илимий-методикалык макалаларда;
- конференциялардын материалдарында;
- илимий-методикалык колдонмолордо;
- эксперименттик сыноолордо.

Эксперименттик жыйынтыктын негизинде кыргыз адабияты сабактарында А.Осмоновдун поэмаларын окутууда окуучулардын билим сапаты эксперименталдык класстарда текшерүү класстарына караганда 20-25%га жогорулагандыгын белгилейбиз.

3. Кыскача аннотация:

Жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин 6, 9, 10-класстарында А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, эксперименттик сынактан өткөрүү. Мындай максатты жүзөгө ашыруу үчүн төмөнкүдөй *милдеттердин* чечилишин көздөдүк:

1. Алыкул Осмоновдун поэмаларынын окуу программаларындагы, окуу китептериндеги берилишин тарыхый аспектисин талдоо;

2.Орто мектепте Алыкул Осмоновдун поэмаларын жаңы технологияларды колдонуу менен окутуунун илимий-методикалык өбөлгөлөрүнө анализ жасоо менен аныктоо;

3.Орто мектептерде А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын, методдорун, ыкмаларын жана сабактардын формалары менен типтерин аныктап, практикага сунуш кылуу;

4.Изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

4. Ишке ашыруунун эффективдүүлүгү:

Эксперименталдык-тажрыйбалык иштердин суроолорун менен тапшырмаларын түзүүдө, класстардагы буга тиешеси болгон ар кандай башка иш-чараларга карата мамиле компетенттүүлүктүн үч деңгээлине ылайык жүргүзүлдү, алар *репродуктивдүү, продуктивдүү* жана *креативдүү (чыгармачылык)* суроо, тапшырмалар болду. Булар, албетте, адабият предметинин *окурмандык, баалуулук-дүйнө таанымдык жана адабий-чыгармачылык* компетенттүүлүктүн алкагында түзүлдү.

Эксперимент жүргүзүлгөн класстардагы окуучулардын сабактардан кийин ээ болгон билим, билгичтиктери, компетенциялары эмпирикалык байкоо жүргүзүү мезгилине салыштырмалуу бир аз жогору болуп, орто эсепте **61%** ды түздү; ал эми байкоочу класстарда орто эсепте **45%**.

Эксперимент коюлган класстардагы окуучуларынын темаларды өздөштүрүүсү, ээ болгон компетенттүүлүктөрү бир кыйла дурус болуп, мурдагы орто эсеп менен берилген тапшырмалардын канааттандыруу деңгээлде аткарылышы, тактап айтканда, экспериментке чейин **59%** дан, эксперименттен кийин **62%** га өскөндүгү байкалды. Ошентип, эксперименттик жумуштар толук аяктаган окуу жылында берилген тапшырмаларга алынган канааттандыруу эмес жооптор **1,08** эсеге азайды.

Бирок ошол эле мезгилде эксперименталдык тажрыйба иштеринде байкалган одоно бир проблема бар экен: бул жогорку 10-класс болгонуна карабай окуучулардын **64-69%** пайызынын оозеки жана жазуу речинин калыптанбагандыгы болду. Демек, окуучунун оозеки жана жазуу речинин көндүмдөрүн (коммуникативдик компетенцияларын) калыптандыруу милдети дагы эле курч бойдон турат.

Изилдөөгө ылайык, А.Осмоновдун поэмалары боюнча окуучулардын билим деңгээли экспериментке чейин жана эксперименттен кийинки көрсөткүчтөрү:

Эксперименталдык класстар:

Экспериментке чейин төмөнкү, ортоңку, жогорку баллдык шкала менен белгиленгенде 46,6 % (төмөнкү), 38,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген эле. Ал эми эксперименттен кийин 61,2 (төмөнкү), 55,6 % (ортоңку) жана 39,1 % (жогорку) көрсөткүчтү берген.

Байкоочу класстары:

Буларды да төмөнкү, ортоңку жана жогорку баллдык шкала менен белгилегенде экспериментке чейин 34,6 % (төмөнкү), 37,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген болсо, ал эми эксперименттен кийин 61,1 % (төмөнкү), 53,3 % (ортоңку) жана 1,8 % (жогорку) көрсөткүчтү берди.

5. Өткөрүүнүн орду жана убактысы:

Илимий-изилдөө ишибиздин планы боюнча эксперименталдык жумуштун экинчи аныктоочу этабында №130 Шабы Жумаев атындагы орто мектепте экинчи, үчүнчү чейректерде өткөрүлдү. Аталган мектептин 6а, 9а, 10а-класстары эксперименталдык, 6б, 9б, 10б- класстары байкоочу класс катары тандалган.

6. Ишке ашыруунун формасы: «Сократтын семинары», «үч бөлүктүү күндөлүк», «деңгээлдик суроо-тапшырма», «фишбоун», «жеңил жана оор суроолор», «концептуалдык таблицасы», «божомол таблицасы», «төрт сүрөттүн айкалышынан бир тапшырма» ж.б.у.с. ушул сыяктуу стратегия, усул-ыкмалардын негизинде илимий изилдөөбүз ишке ашырылды.

№130 Шабы Жумаев атындагы орто мектептин
кыргыз тили жана адабият мугалими:

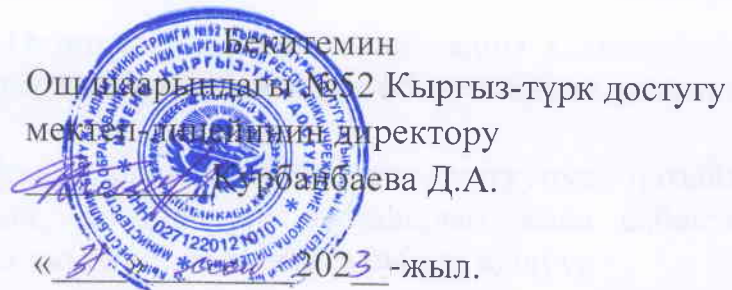

А.Абдумиталипова

ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн
технологиялары кафедрасынын башчысы
педагогика илимдеринин доктору, профессор:

С. Момуналиев

Илимий- изилдөөнүн, илимий-техникалык иштердин, (же) натыйжалар жана (же) илимий-техникалык ишмердүүлүктүн натыйжаларын ишке ашыруу
актысы

Тема: Алыкул Осмоновдун поэмаларын окутуунун технологиялары (орто мектептин мисалында)

- 1. Ишке ашыруунун автору** – Байиева Бегайым Абдугапаровна
- 2. Илимий-изилдөө, илимий-техникалык жумуштун жана илимий-техникалык ишмердүүлүктүн жыйынтыктары:**

Сабакта мугалимдин сөзү, окуучулардын максаттуу өз ара пикир алышуулары боюнча талдоодо төмөнкү жыйынтык-натыйжалар алынды:

1-натыйжа: Окуучулардын теориялык билими практикалык машыгуулары жогорулады;

2-натыйжа: Мугалимдин мектептеги методикалык чеберчилиги өстү;

3-натыйжа: Диссертант сунуштаган технологиялар туура экендигин көрсөттү;

4-натыйжа: Кыргыз адабияты сабагында окуучулар А.Осмоновдун поэмаларын өздөштүрүү аркылуу акындын поэмалары боюнча билимдерин, билгичтиктерин тереңдетишти.

Сыноонун жыйынтыктарынан улам келип чыккан идеялар төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде колдонулган:

- илимий-методикалык макалаларда;
- конференциялардын материалдарында;
- илимий-методикалык колдонмолордо;
- эксперименттик сыноолордо.

Эксперименттик жыйынтыктын негизинде кыргыз адабияты сабактарында А.Осмоновдун поэмаларын окутууда окуучулардын билим сапаты эксперименталдык класстарда текшерүү класстарына караганда 20-25%га жогорулагандыгын белгилейбиз.

3. Кыскача аннотация:

Жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин 6, 9, 10-класстарында А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, эксперименттик сынактан өткөрүү. Мындай максатты жүзөгө ашыруу үчүн төмөнкүдөй **милдеттердин** чечилишин көздөдүк:

1. Алыкул Осмоновдун поэмаларынын окуу программаларындагы, окуу китептериндеги берилишин тарыхый аспектин талдоо;

2.Орто мектепте Алыкул Осмоновдун поэмаларын жаңы технологияларды колдонуу менен окутуунун илимий-методикалык өбөлгөлөрүнө анализ жасоо менен аныктоо;

3.Орто мектептерде А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын, методдорун, ыкмаларын жана сабактардын формалары менен типтерин аныктап, практикага сунуш кылуу;

4.Изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

4. Ишке ашыруунун эффективдүүлүгү:

Эксперименталдык-тажрыйбалык иштердин суроолорун менен тапшырмаларын түзүүдө, класстардагы буга тиешеси болгон ар кандай башка иш-чараларга карата мамиле компетенттүүлүктүн үч деңгээлине ылайык жүргүзүлдү, алар *репродуктивдүү*, *продуктивдүү* жана *креативдүү* (*чыгармачылык*) суроо, тапшырмалар болду. Булар, албетте, адабият предметинин *окурмандык*, *баалуулук-дүйнө таанымдык* жана *адабий-чыгармачылык* компетенттүүлүктүн алкагында түзүлдү.

Эксперимент жүргүзүлгөн класстардагы окуучулардын сабактардан кийин ээ болгон билим, билгичтиктери, компетенциялары эмпирикалык байкоо жүргүзүү мезгилине салыштырмалуу бир аз жогору болуп, орто эсепте **61%** ды түздү; ал эми байкоочу класстарда орто эсепте **45%**.

Эксперимент коюлган класстардагы окуучуларынын темаларды өздөштүрүүсү, ээ болгон компетенттүүлүктөрү бир кыйла дурус болуп, мурдагы орто эсеп менен берилген тапшырмалардын канааттандыруу деңгээлде аткарылышы, тактап айтканда, экспериментке чейин **59%** дан, эксперименттен кийин **62%** га өскөндүгү байкалды. Ошентип, эксперименттик жумуштар толук аяктаган окуу жылында берилген тапшырмаларга алынган канааттандыруу эмес жооптор **1,08** эсеге азайды.

Бирок ошол эле мезгилде эксперименталдык тажрыйба иштеринде байкалган одоно бир проблема бар экен: бул жогорку 10-класс болгонуна карабай окуучулардын **64-69%** пайызынын оозеки жана жазуу речинин калыптанбагандыгы болду. Демек, окуучунун оозеки жана жазуу речинин көндүмдөрүн (коммуникативдик компетенцияларын) калыптандыруу милдети дагы эле курч бойдон турат.

Изилдөөгө ылайык, А.Осмоновдун поэмалары боюнча окуучулардын билим деңгээли экспериментке чейин жана эксперименттен кийинки көрсөткүчтөрү:

Эксперименталдык класстар:

Экспериментке чейин төмөнкү, ортоңку, жогорку баллдык шкала менен белгиленгенде 46,6 % (төмөнкү), 38,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген эле. Ал эми *эксперименттен кийин* 61,2 (төмөнкү), 55,6 % (ортоңку) жана 39,1 % (жогорку) көрсөткүчтү берген.

Байкоочу класстары:

Буларды да төмөнкү, ортоңку жана жогорку баллдык шкала менен белгилегенде *экспериментке чейин* 34,6 % (төмөнкү), 37,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген болсо, ал эми *эксперименттен кийин* 61,1 % (төмөнкү), 53,3 % (ортоңку) жана 1,8 % (жогорку) көрсөткүчтү берди.

5. Өткөрүүнүн орду жана убактысы:

Илимий-изилдөө ишибиздин планы боюнча эксперименталдык жумуштун экинчи аныктоочу этабында Ош шаарындагы №52 Кыргыз-түрк достугу мектеп-лицейи биринчи, үчүнчү чейректерде өткөрүлдү. Аталган мектептин 6а, 9а, 10а-класстары эксперименталдык, 6б, 9б, 10б- класстары байкоочу класс катары тандалган.

6. Ишке ашыруунун формасы: «Сократтын семинары», «үч бөлүктүү күндөлүк», «деңгээлдик суроо-тапшырма», «фишбоун», «жеңил жана оор суроолор», «концептуалдык таблицасы», «божомол таблицасы», «төрт сүрөттүн айкалышынан бир тапшырма» ж.б.у.с. ушул сыяктуу стратегия, усул-ыкмалардын негизинде илимий изилдөөбүз ишке ашырылды.

Кыргыз тили жана адабияты мугалими:

Шамырзаев И.

ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын башчысы педагогика илимдеринин доктору, профессор:

Момуналиев С.

Бекитемин
Ош областынын Өзгөн райондагы
№26 П.Жолдошев орто мектебинин
директору Муратова Т.С.

«18» Сентябрь 2023 -жыл.

Илимий- изилдөөнүн, илимий-техникалык иштердин, (же) натыйжалар жана
(же) илимий-техникалык ишмердүүлүктүн натыйжаларын ишке ашыруу
актысы

Тема: Алыкул Осмоновдун поэмаларын окутуунун технологиялары (орто мектептин мисалында)

1. **Ишке ашыруунун автору** – Байиева Бегайым Абдугапаровна
2. **Илимий-изилдөө, илимий-техникалык жумуштун жана илимий-техникалык ишмердүүлүктүн жыйынтыктары:**

Сабакта мугалимдин сөзү, окуучулардын максаттуу өз ара пикир алышуулары боюнча талдоодо төмөнкү жыйынтык-натыйжалар алынды:

1-натыйжа: Окуучулардын теориялык билими практикалык машыгуулары жогорулады;

2-натыйжа: Мугалимдин мектептеги методикалык чеберчилиги өстү;

3-натыйжа: Диссертант сунуштаган технологиялар туура экендигин көрсөттү;

4-натыйжа: Кыргыз адабияты сабагында окуучулар А.Осмоновдун поэмаларын өздөштүрүү аркылуу акындын поэмалары боюнча билимдерин, билгичтиктерин тереңдеттишти.

Сыноонун жыйынтыктарынан улам келип чыккан идеялар төмөнкү документтерде, материалдарда жана иштелмелерде колдонулган:

- илимий-методикалык макалаларда;
- конференциялардын материалдарында;
- илимий-методикалык колдонмолордо;
- эксперименттик сыноолордо.

Эксперименттик жыйынтыктын негизинде кыргыз адабияты сабактарында А.Осмоновдун поэмаларын окутууда окуучулардын билим сапаты эксперименталдык класстарда текшерүү класстарына караганда 20-25%га жогорулагандыгын белгилейбиз.

3. Кыскача аннотация:

Жалпы билим берүүчү кыргыз орто мектептеринин 6, 9, 10- класстарында А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу технологияларын иштеп чыгуу, эксперименттик сынактан өткөрүү. Мындай максатты жүзөгө ашыруу үчүн төмөнкүдөй **милдеттердин** чечилишин көздөдүк:

1. Алыкул Осмоновдун поэмаларынын окуу программаларындагы, окуу китептериндеги берилишин тарыхый аспектин талдоо;

2.Орто мектепте Алыкул Осмоновдун поэмаларын жаңы технологияларды колдонуу менен окутуунун илимий-методикалык өбөлгөлөрүнө анализ жасоо менен аныктоо;

3.Орто мектептерде А.Осмоновдун поэмаларын окутуунун натыйжалуу формаларын, каражаттарын, методдорун, ыкмаларын жана сабактардын формалары менен типтерин аныктап, практикага сунуш кылуу;

4.Изилдөөдөн алынган натыйжаларды эксперименттик сыноолордон өткөрүү.

4. Ишке ашыруунун эффективдүүлүгү:

Эксперименталдык-тажрыйбалык иштердин суроолорун менен тапшырмаларын түзүүдө, класстардагы буга тиешеси болгон ар кандай башка иш-чараларга карата мамиле компетенттүүлүктүн үч деңгээлине ылайык жүргүзүлдү, алар **репродуктивдүү**, **продуктивдүү** жана **креативдүү** (чыгармачылык) суроо, тапшырмалар болду. Булар, албетте, адабият предметинин *окурмандык, баалуулук-дүйнө таанымдык жана адабий-чыгармачылык* компетенттүүлүктүн алкагында түзүлдү.

Эксперимент жүргүзүлгөн класстардагы окуучулардын сабактардан кийин ээ болгон билим, билгичтиктери, компетенциялары эмпирикалык байкоо жүргүзүү мезгилине салыштырмалуу бир аз жогору болуп, орто эсепте **61%** ды түздү; ал эми байкоочу класстарда орто эсепте **45%**.

Эксперимент коюлган класстардагы окуучуларынын темаларды өздөштүрүүсү, ээ болгон компетенттүүлүктөрү бир кыйла дурус болуп, мурдагы орто эсеп менен берилген тапшырмалардын канааттандыруу деңгээлде аткарылышы, тактап айтканда, экспериментке чейин **59%** дан, эксперименттен кийин **62%** га өскөндүгү байкалды. Ошентип, эксперименттик жумуштар толук аяктаган окуу жылында берилген тапшырмаларга алынган канааттандыруу эмес жооптор **1,08** эсеге азайды.

Бирок ошол эле мезгилде эксперименталдык тажрыйба иштеринде байкалган одоно бир проблема бар экен: бул жогорку 10-класс болгонуна карабай окуучулардын **64-69%** пайызынын оозеки жана жазуу речинин калыптанбагандыгы болду. Демек, окуучунун оозеки жана жазуу речинин көндүмдөрүн (коммуникативдик компетенцияларын) калыптандыруу милдети дагы эле курч бойдон турат.

Изилдөөгө ылайык, А.Осмоновдун поэмалары боюнча окуучулардын билим деңгээли экспериментке чейин жана эксперименттен кийинки көрсөткүчтөрү:

Эксперименталдык класстар:

Экспериментке чейин төмөнкү, ортоңку, жогорку баллдык шкала менен белгиленгенде 46,6 % (төмөнкү), 38,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген эле. Ал эми эксперименттен кийин 61,2 (төмөнкү), 55,6 % (ортоңку) жана 39,1 % (жогорку) көрсөткүчтү берген.

Байкоочу класстары:

Буларды да төмөнкү, ортоңку жана жогорку баллдык шкала менен белгилегенде экспериментке чейин 34,6 % (төмөнкү), 37,4 % (ортоңку) жана 0 % (жогорку) көрсөткүчтү берген болсо, ал эми эксперименттен кийин 61,1 % (төмөнкү), 53,3 % (ортоңку) жана 1,8 % (жогорку) көрсөткүчтү берди.

5. Өткөрүүнүн орду жана убактысы:

Илимий-изилдөө ишибиздин планы боюнча эксперименталдык жумуштун экинчи аныктоочу этабында Ош шаарындагы №26 П.Жолдошов орто мектебинде экинчи, үчүнчү чейректерде өткөрүлдү. Аталган мектептин 6а, 9а, 10а-класстары эксперименталдык, 6б, 9б, 10б-класстары байкоочу класс катары тандалган.

6. Ишке ашыруунун формасы: «Сократтын семинары», «үч бөлүктүү күндөлүк», «деңгээлдик суроо-тапшырма», «фишбоун», «жеңил жана оор суроолор», «концептуалдык таблицасы», «божомол таблицасы», «төрт сүрөттүн айкалышынан бир тапшырма» ж.б.у.с. ушул сыяктуу стратегия, усул-ыкмалардын негизинде илимий изилдөөбүз ишке ашырылды.

Кыргыз тили жана адабияты мугалими

Султанова Умида

ОшМУнун филологиялык билим берүүнүн технологиялары кафедрасынын башчысы педагогика илимдеринин доктору, профессор.

Момуналиев С.

